

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки

Кафедра професійної освіти та інноваційних технологій

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДИКА ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ООП»

Освітня програма
«Спеціальна освіта»

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Спеціалізація 016.01 Логопедія

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри професійної освіти
та інноваційних технологій
Протокол № 1 від “27” серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ – 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Методика виховної роботи з дітьми з ООП
Освітня програма	Спеціальна освіта
Спеціалізація (за наявності)	016.01 Логопедія
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Галузь знань	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	1 / 2
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 14 год. Семінарські заняття – 16 год. Самостійна робота – 150 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=190&id_cou=8130

2. Опис дисципліни

Мета: забезпечити засвоєння студентами ОР «бакалавр» наукових уявлень про основні засади виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами у закладах з інклюзивним (інтегрованим) навчанням та спеціальних навчальних закладах та позашкільлі.

Завдання:

- сформувати у студентів знання, уміння і навички виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, потребу у професійному самовдосконаленні, здатності до самоорганізації власної діяльності, а також у забезпеченні особистісного розвитку як майбутніх класних керівників, суб'єктів соціально-виховної діяльності;
- з'ясувати закономірності становлення і розвитку виховання й освіти, їх детермінованості соціальними, політичними і культурними факторами;
- опанувати ідеями та практичним виховним досвідом видатних мислителів, педагогів, діячів світу;
- виявити умови та шляхи розбудови національної системи освіти в молодій Українській державі та її проблеми і на цій основі сприяти виробленню власної професійно-педагогічної позиції.
- сприяти активізації самостійної пошукової діяльності майбутніх фахівців, розвитку їхнього творчого потенціалу та формування професійного світогляду.

Компетентності:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і

свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо- корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху,

зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Актуальність виховної роботи з дітьми з ООП в Україні	Предмет, об'єкт і завдання курсу «Методика виховної роботи з дітьми з ООП». Термін «соціальне» та його всебічна характеристика. Особливості взаємодії особистості та соціуму. Економічні причини загострення соціальних проблем в Україні. Зміни та новоутворення в соціальній структурі суспільства. Провідні напрями соціальної політики в Україні. Нормативно-правова база виховної роботи з дітьми з ООП в Україні.	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування
2.	Тема 2. Соціальне виховання як предмет методики виховної роботи з дітьми з ООП	Поняття про соціальне виховання. Фактори соціалізації дітей та молоді. Концепції соціального виховання. Система соціального виховання. Принципи соціального виховання. Єдність біологічних та соціальних факторів у процесі соціальної адаптації особистості. Включення дітей та молоді з ООП у сферу соціальної діяльності. Основні напрями організації процесу	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування.

		соціального виховання дітей з ООП. Соціально-психологічний портрет дитини з ООП і проблеми виховання.	
3.	Тема 3. Організація діяльності вихователя (класного керівника), планування його виховної роботи	Роль і місце вихователя (класного керівника) в системі організації взаємодії з вихованцями. Основні напрями діяльності, права й функціональні обов'язки вихователя (класного керівника). Прогнозування виховного процесу вихователем (класним керівником) – один із важливих компонентів педагогічної діяльності. Види і структура планів виховної роботи в ДНВЗ (ЗОНВЗ). Поняття вихованості, показники та методи діагностування вихованості учнів. Програма вивчення особистості дитини з ООП. Програма вивчення дитячого (учнівського) колективу	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування, семінарське заняття.
4.	Тема 4. Особливості виховної роботи з обдарованими дітьми та дітьми, схильними до девіантної поведінки	Виховне середовище, його види. Поняття про обдарованість дітей, види обдарованості. Проблеми роботи з обдарованими дітьми на сучасному етапі. Поняття про важковиховуваність дітей, типи важковиховуваних дітей та основні причини девіантної поведінки неповнолітніх. Профілактика та корекція важковиховуваності. Рекомендації щодо розв'язання конфліктних ситуацій.	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування.
5.	Тема 5. Опікунсько-виховна робота у ЗЗСО	Поняття про опіку та піклування. Соціально-демографічні та психологічні особливості дітей, позбавлених батьківської опіки. Посилення опікунсько-виховної функції школи. Виявлення проявів та запобігання дитячої бездоглядності.	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування.

6.	Тема Методика підготовки та проведення виховних заходів у класі з інклюзивним (інтегрованим) навчанням та позашкільні	6.	Вихована (класна) година: функції напрямки у змісті, форми проведення. Бесіда як метод виховання. Методика підготовки та проведення бесіди. Диспут як один із методів виховної роботи. Методика підготовки та проведення диспуту, вимоги до нього. Значення КТС у формуванні особистості учня. Технологія підготовки КТС.	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування
7.	Тема Методика організації дитячого (учнівського) самоврядування у класі з інклюзивним (інтегрованим) навчанням	7.	Тенденції розвитку учнівського самоврядування. Завдання учнівського самоврядування. Принципи, права та обов'язки ради самоврядування. Умови ефективного педагогічного керівництва органами учнівського самоврядування.	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорення на семінарі, пройти тестування

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	10
Семінарське / лабораторне заняття	30
Самостійна робота	5
Індивідуальне завдання	5
Залік / екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції	1		1		2		2				2		1		1			10
Семінарські/ лабораторні з-тя		5		5		5		5		5		5						30
Самостійна р-та									3					3				6
Індивідуальні																4		4

завдання																		
Залік / Екзамен																	50	50
Всього за тиж-нь	1	5	1	5	2	5	2	5	3	5	2	5	1	3	1	4	50	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, комп'ютери, ІТ-технології
12. Рекомендована література	
<p>1. Закон України «Про вищу освіту» від 1.07.2014р. №1556 – VII. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2014. №37-38.</p> <p>2. Закон України «Про загальну середню освіту». Законодавчі акти України з питань освіти. Київ. Парлам. вид-во, 2004. С. 78 – 105.</p> <p>3. Закон України «Про освіту» від 5.09.2017р. Київ:АЛЕРТА,2018.120с.</p> <p>4. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» [Електронний ресурс].</p> <p>5. Закон України «Про охорону дитинства» [Електронний ресурс].</p> <p>6. Закон України «Про позашкільну освіту». Законодавчі акти України з питань освіти. Київ: Парлам. вид-во, 2004. С. 106 – 128.</p> <p>7. Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді: Наказ МОН України від 16.06.2015 р. № 641 та Заходи щодо її реалізації / [Інтернет-ресурс].</p> <p>8. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: Схвалена Кабміном України 14.12.2016р. №988-Р. / Інтернет-ресурс.</p> <p>9. Конвенція про права дитини, прийнята резолюцією 44/25 Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1989 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_021</p> <p>10. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf</p> <p>11. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти від 29.06.2006 р. / Інтернет-ресурс.</p> <p>12. Положення про загальноосвітній навчально-виховний заклад: Постанова Кабміну України від 27. 08. 2010 р. № 778 зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів № 28 від 22.01. 2014 р.</p> <p>13. Положення про спеціальну загальноосвітню школу (школу-інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, затверджене Наказом Міністерства освіти і науки України № 852 від 15.09.2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1219-08</p>	

14. Положення про шкільну психолого-медико-педагогічну комісію, затверджене Наказом Міністерства освіти і науки України від 20.09.96 N 278 [Електронний ресурс].
15. Аненкова І.П., Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка: нач. посіб. Львів: «Новий світ – 2000», 2011. 567 с.
16. Васянович Г. Педагогічна етика: нач. метод. посіб. Львів: Норма 2005, 344с.
17. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: посіб. Дрогобич: Коло, 2003. 528 с.
18. Волкова Н. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Академія, 2003. 576 с.
19. Загальна педагогіка та історія педагогіки: підруч. /К.В. Аймедов та ін.[рек. МОН]. Київ: ВД «Слово», 2014. 352с.
20. Зайченко І.В. Історія педагогіки: у 2 кн. Кн.1. Історія зарубіжної педагогки. Київ Видав. дім. «Слово». 2010. 624 с.
21. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2005. 343 с.
22. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: підруч. Київ: Знання, 2007. 447 с.
23. Мойсеюк Н. Педагогіка: навч.посіб. Київ, 2007. 656 с.
24. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання: навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 415 с.
25. Педагогіка: навч. посіб. / З.Н. Курлянд та ін. Харків: Бурун Книга, 2009. 304 с.
26. Педагогічна майстерність: підруч. / за ред. І. А. Зязюна. Київ: СПО Богданова А. М., 2008. 376 с.
27. Педагогічна майстерність учителя: навч. посіб. / за ред. В. М. Гриньової, С. Т. Золотухіної. Харків: ОВС, 2016. 224 с.
28. Скільський Д. Історія зарубіжної педагогіки : посіб. Київ: Смолоскип 2011. 376 с.
29. Фіцула М.М. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Академія, 2006. 542 с.
30. Хриков Є.М. Управління навчальним закладом: навч. посіб. Київ: Знання 2006. 365 с.
31. Якса Н. В. Основи педагогічних знань: навч. посіб. Київ: Знання, 2007. 358 с.
32. Вовк Л. П. Словник навчально-педагогічних понять і термінів : метод. посіб. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2001. 83 с.
33. Гнатюк В. Концепція національного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. *Світ виховання*. 2007. № 4. С. 41 – 48.
34. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник Київ: Либідь, 1997. 376 с.
35. Дубасенюк О.А. Практичні завдання та задачі з курсу педагогіки : навч. посіб. Житомир, 2003. 102 с.
36. Історія української школи і педагогіки : хрестоматія / упоряд. О.О. Любар; за ред. В.Г. Кременя. Київ: Знання, 2003. 766 с.

37. Історія педагогіки: навч. посіб. / В.О. Вихрущ та ін. Тернопіль: ТАЙП, 2015. 410 с.
38. Ковальчук В.В., Мойсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Київ: ВД «Професіонал», 2004. 208 с.
39. Кузьмінський А. І. Педагогіка: завдання і ситуації : практикум. Київ: Знання-Прес, 2003. 429 с.
40. Кузьмінський А. І. Педагогіка у запитаннях і відповідях : навч. посіб. Київ : Знання, 2006. 311 с.
41. Омельченко Л. П. Громадянське виховання. Харків: Вид. група "Основа": „Тріада+”, 2007. 224 с.
42. Педагогіка: хрестоматія / уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. Київ: Знання-Прес, 2006. 700 с.
43. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навч. посіб. / Л.В.Кондрашова, О.А. Пермяков, Н. І. Зеленкова, Г. Ю. Лаврешина. Київ: Знання, 2006. 252 с.
44. Практикум з педагогіки : навч. посіб. / за заг. ред. О. А. Дубасенюк. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 464 с.
45. Софія Русова: З маловідомого і невідомого. Ч. 1. "Несторка української педагогічної літератури ..." / упоряд. О.Джус, З.Нагачевська. Івано-Франківськ: Гостинець, 2006. 456 с.
46. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка: навч.-метод. посіб. Київ, 1997.
47. Чайка В. Основи дидактики: тексти лекцій і завдання для самоконтролю: навч. посіб. Тернопіль: Астон, 2002. 244 с.
48. Щербань П. М. Прикладна педагогіка: навч.-метод. посіб. Київ: Вища шк., 2002. 215 с.
49. Інклюзивне навчання дітей з порушенням зору: монографія. За ред. проф. Синьової та ін. К.: Кафедра, 2017. 320 с.
50. Колупаєва А. А. Основи інклюзивної освіти: навч.-метод. посіб. Київ: А.С.К., 2012. 308 с.
51. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально- методичний посібник. Харків: Вид-во «Ранок», 2019. 304 с.
52. Мартинчук О. Підготовка фахівця зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі: монографія. К.: Центр учбової літератури, 2018. 430 с.
53. Синьов В.М. Основи дефектології / В. М. Синьов, Г. М. Коберник. – К. :Вища шк., 1994 . – 141 с.
54. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти : підруч. для студ. вищ.навч. закл. К. : Грамота, 2012. 503 с.
55. Таранченко О. М. Система спеціального навчання дітей зі зниженим слухом в Україні (історичний аспект): монографія. Київ: ЛІТО, 2008. 211 с.
56. Васянович Г. Педагогічна етика: нач. метод. посіб. Львів:Норма 2005, 344с.
57. Вишневецький О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки:

посіб. Дрогобич: Коло, 2003. 528 с.

58. Вовк Л. П. Словник навчально-педагогічних понять і термінів : метод. посіб. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2001. 83 с.

59. Гнатюк В. Концепція національного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. *Світ виховання*. 2007. № 4. С. 41 – 48

60. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник Київ: Либідь, 1997. 376 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра професійної освіти та інноваційних технологій м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57 каб. 104 тел. (0342) 54-12-35 https://kpoit.pnu.edu.ua kpoit@pnu.edu.ua
Викладач	Джус Оксана Володимирівна
Контактна інформація викладача	+380681045000 oksana.dzhus@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу базується на гуманістичній освітній парадигмі, суть якої полягає у повазі до особистості студента, у праві й можливості майбутнього фахівця самостійно обирати спосіб засвоєння навчального матеріалу, використовувати нові методи, прийоми і засоби педагогічної діяльності; на навчанні у співробітництві, тобто спільній із викладачем діяльності; на плюралізмі як важливій основі розвитку інтелектуальних здібностей студентів, розвитку їхнього критичного мислення. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» ➤ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».
--------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. ➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. ➤ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» (див. стор. 4.).</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» – стор. 4-5.</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>

Додаткові бали	<p>Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу.</p> <p>Також за рішенням кафедри професійної освіти та інноваційних технологій студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали <u>«Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)</u></p>
Неформальна освіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується <u>«Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019)</u> - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>

Викладач

Джус О.В.

Підпис – на паперовому варіанті документу